

Různé příhody, události.....

Běrunice jako většina obcí českých neušetřeny byly různých pohrom a ran, kterými mrskána ubohá vlast.

R. 1844, v listopadu, vypukla tu cholera, na kterou zemřelo 13 osob.

R. 1850 proměnila se cholera v tyfus. Zemřely dvě osoby (v červenci).

31. května 1866 o slavnosti Božího Těla odpoledně strhla se nad Běrunicemi a okolím veliká bouře. Blesk udeřil v Běruničkách do dvora, kdež zabil 2 osoby.

R. 1871 vyvrátila veliká vichřice dřevěný kříž v Běrunicích. Na místě jeho byl rok na to postaven nový kamenný kříž (za starosty V. Sodomy).

3. července 1880 krupobitím zničena byla většina úrody polní. Totéž skoro stalo se r. 1882, kdy právě o žních panovaly veliké trvalé deště.

R. 1890 v lednu objevil se nový nebezpečný nepřítel lidstva – chřipka. V Běrunicích chřipkou zemřelou ve 14 dnech 15 osob.

Bouře a krupobití velmi často stíhaly Běrunice a okolí. Tak kroupy uškodily velice na počátku července 1890, hlavně v Dlouhopolsku.

R. 1897 velice ubližovaly časté deště ve žních. 19 března byla krutá bouře. 27. července roku téhož počalo pršet a liják trval až do 3. srpna. Obilí na polích všecko vzrostlo.

Ve válce s Prusy r. **1866, 24. června** ubytován byl ve faře zdejší generální štáb saský. Pilo se tam statečně na zdraví saského krále, který téhož dne slavil jmeniny.

Po bitvě, 3. července 1866, na zpátečním pochodu ubytován v Běrunicích I. pluk záložní gardy s jednou baterií dělostřelectva. Důstojníci byly ve faře. Jeden důstojník šel s mužstvem do Městce rekvírovat. Mimo jiné věci přinesl také 200 kusů dobrých doutníků. V noci však na daný rozkaz musili rychle odejít a doutníky zapomněli.

Roku 1866 tu cholery nebylo.

Rok 1904 zle zapsal se v dějiny téměř celé Evropy. Panovalať děsná vedra a při tom trvalé sucho. Po celé léto nespadlo ani krůpěj vody. Na Boží Tělo (2. června) snesl se ráno nepatrný deštěk, který však byl posledním. Až teprve ku konci září nastaly dešťové přeháňky, skutečné deště v říjnu.

V Běrunicích jenom v několika studních byla voda, takže nastala veliká nouze o ni. Při tom dlužno zmíniti se o školní studni. Téměř z polovice vesnice chodili sem lidé pro vodu – i ze statků pro množství dobytka – a přece nikdy služby nevyprověděla. Měla stálou, dobrou vodu.

Roku 1900 vystavěna byla místní dráha z Králové Městce do Chlumce. V Běrunicích zřízeno nádraží.

Roku 1905 povolil stát na umírnění nouze, vzniklé suchem roku předešlého subvenci. Při vyplácení vyhradilo si c.k. okresní hejtmanství, že subvence této v prvé řadě užito býti má ku opravě nebo zřízení cest případně ku úpravě míst veřejných.

V Běrunicích upravena byla náves, hlavně v okolí kostela a školy nákladem 1 029 K.

Jubilejní rok 1908

Vzácně slavili jsme letos jubileum šedesátiletého panování Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. Událost, jakých dějiny všech národů a věků málo zaznamenaly. Jubileum tím radostnější, že slaví je nejvznešenější mocnář při úplné svěžesti a pružnosti tělesné i duševní. Jak vzácné zdraví, jaká neobyčejná síla ducha, při tak krutých ranách, jež v životě J. V. stíhaly, zůstati mladicky svěží!

I v obci naší oslavil se památný den 2. prosince.

Po krásné školní slavnosti, kde pan řídící učitel velice jímavě a přístupně vylíčil zásluhy Jeho Veličenstva, byly slavnostně vysázeny na tělocvičně a u kostela „královské lípy“.

Za účasti množství obecnstva a spolků místních veden byl ze školy průvod žákův, v němž nesené 12 lip ozdobených tuhami barev národních. Průvod obešel kostel, stanul na prostranství mezi školou a hřbitovem, kdež zapěna všemi přítomnými hymna „Kde domov můj?“ na to pisatel této kroniky promluvil lidu o významu jubilea vznešeného panovníka o slavnosti stromkové.

Po skončení řeči provolána všemi přítomnými Jeho Veličenstvu třikráte „Sláva“ a zazpívána Rakouská národní hymna, načež za vedení učitelů žáci stromky vsadili.

Kéž rostou a mohutní k okrase obce a k upomínce na vzácné jubileum!

1908

Také roku letošního zaznamenati musím trvalé, veliké sucho. Od 10. září vůbec nepršelo až teprve koncem listopadu částečně sprchlo, částečně napadlo trochu sněhu, který roztál, svlažil půdu a učinil ji alespoň poněkud přístupnou orbě. Do té doby orati se nemohlo.

Letošní rok vůbec je převážně suchý. Obilí málo sypalo, zrno je lehké, drobné. Krutý následek sucha je nouze o píci.

Vyhlídky hospodářů do budoucna nejsou utěšené. Aby alespoň jedním směrem čeliti mohli útlaku, založena byla u nás v prosinci řepařská organizace, jako odbočka organizace okresní. Účelem je svorným a jednotným postupem při zaprodávání řepy docílit vyšší ceny a stálým dozorem při dodávce zameziti všeliké nepřístojnosti. „Zálohy“ poskytovat má okres. hosp. záložna.

Ke studni před školou zřízeno bylo nové čerpadlo nákladem 150 K.

1909

Rok 1909 trval ve znamení všeobecného zdražování. Kde co ku prodeji, všechno dražší a značně dražší. Hospodářům svízelné bylo v píci. Velikou vzácností byla sláma. Za 1 q platilo se 8 K, ale nebyla ke koupi, takže naše Reiffeisenka objednávala slámu až z Dánska „Řepařská organizace“, o níž psal jsem v roce minulém a která tak slibně začala, skončila neslavně. Členové organizace, by její předáci, až na některé výjimky, sázeli řepu vesele jako jindy, ovšem, jak říkali, „na ženě polovici“. Muž byl tedy organizován, žena sázela řepu. Z toho ovšem roztrpčení, mrzutosti nejen v obci, v okresu, ale i také v celé zemi, neboť co dělo se u nás, dělo se všude, i v samotném ústředí. Neblahým toho důsledkem, jak se zdá, rozštěpení strany agrární.

Dne 6. října 1908 prohlášeno bylo připojení Bosny a Hercegoviny k naší říši. Z toho vzniklo válečné napětí mezi říší a Srbskem. Válka hrozila vážně a způsobila i u nás mnoho strachu. Ale vše minulo a nastal klid.

Rok 1909 začal třeskutými mrazy. Ty trvaly s kratšími přestávkami až do dubna a po nich následovalo veliké sucho, trvající po 5 neděl, do 27. května, kdy poprvé zapršelo. Za to potom červen vydal dešťů tolik, že sena se nemohl sklídit. Žně potom byly krásné.

Nové varhany v roce 1909

Dne 9. prosince 1909 posledně se hrálo na staré varhany, které plných 120 klet dobré služby konaly. V době 2 hodin vyklizeny z kostela a za 8 dnů postaveny nové. Stavitelem nových jest varhanář J. Koblí z Lomnice nad Popelkou. Mají tyto rejstříky (po případě spojky): Principál, Gambu, Bourdov, octavu, pedál a spojku pedálovou. Rozšířiti se mohou Salicionálem. Na varhany přispěly obce. Běrunice as 500 K, Dlouhopolsko a Kněžičky po 100 K, Matice náboženská 800 K. Poněvadž stály 2 000 K, doplatil zbytek D.P. V. Vintera, farář v Běrunicích, bez jehož šlechetnosti ani dosud pořízeny nebyly.

Dětský den 1910

Duchem čilý, tělem svěží, dostoupil tohoto roku náš císař a král J. V. Frant. Josef I., osmdesátých svých narozenin. Aby dívky školní mohly se této slavnosti zúčastniti, odložena byla z 18. srpna na den 2. prosince. Dle přání mocnářova, jenž proslovil jedno z nejkrásnějších a nejvýznamnějších hesel, totiž: Vše pro dítě!; věnován byl den tento dětem.

Slavnosti se konaly pode jménem „Dětský den“, a výnos z nich věnován v Čechách komisi pro ochranu dítek a péči o mládež.

I v naší obci pořádal sbor uč. a místní šk. rada slavnost „dětský den“. Ráno zúčastnila se mládež školní, jakož i mnoho lidí, slavných služeb Božích, večer pokračovalo se takto: 1. Dívka ze IV. tř. přednesla báseň: Vše pro dítě, načež děti z vyšších tříd se sborem uč. zapěly „Slavnostní sbor“ od Zelinky. Potom sehraha dětmi velmi pěkně hra „Král liliputánský“. Aby i dospělí této slavnosti účastni býti mohli, opakován tento večer 4. prosince.

Ze srdce přejeme vznešenému otci škol zdraví a dlouhého života školám nového rozkvětu!

1910

Letošní rok ve směru hospodářském bude v neblahé paměti všem tím, že převážnou většinou přšelo. Přšelo od jara s malými přestávkami až do pozdního podzimu. Žně se protáhly následkem toho až do začátku září. Slámy bylo dost, ale kasy zrním velice chudé.

Sena sklídit se podařilo, ale otavy zůstaly na lukách, kde shnily.

Na podzim nebylo možno ani orati, ani zaseti. Řepa na dvorských pozemcích zůstala až do Vánoc, ale přece se podařilo ji z pole odvézt. Lidé ve sněhu klestili a odváželi řepu z polí také na saních.

Na podzim vypukla v hovězím dobytku slintavka a kulhavka, čímž mnohé rodiny utrpěly hmotných ztrát. Nemohlo se z dobytkem na trh a na krmení přebytečných kusů se nepočítalo. O mnoho kusů hovězích dobytka také lidé přišli. oce tomto získala velice naše obec tím, že silnice z Král. Městce až k silnici vedoucí do Kněžíček byla zvalcována.

1911

Předešlý rok ve znamení dešťů, tento ve znamení hrozného sucha; nepršelo od 14. května až do konce září. Není pamětníka, aby bylo tak časně po žních, jako roku tohoto. Zdejší dvůr dovážal již 28. července.

Množství hrabošů hubilo vše, takže úroda byla velice skrovná, zejména na slámu. Hraboši trávení těstem fosforečným, vyráběným v Hořicích, chytání malých pastí, do trubek položených kolmo do země. Ale vše to nepomáhalo.

Ozimy jsou zničeny. Řepa malá a málo, k tomu ještě prožraná hraboši. Jetel následkem sucha ani nevyrostly.

Družstvo meliorační a regulační postavilo nové betonové mosty u Běrunicěk a u Výklek. Stavby jich provedla osvědčená firma na stavbu prací betonových Vlček a spolek.

Drahota je úžasná, vše dostupuje závratné ceny.

1912

Neúroda, sucho v předešlém roce zaviniily obrovský nedostatek píce. Osadníci prodávali dobytek a nechávali si jen nejnnutnější, co mohli překrmiti do nové píce. Ale vše to nestačilo.

Mnoho vagónů slámy, kukuřice, pokrutin bylo sem dopraveno.

Lidé mnoho píce kupovali, ale přece na dobytku hubeném, sotva nohy vlekoucím, bylo viděti nedostatek.

O mnoho kusů dobytka lidé přišli. Štěstí bylo, že v Běrunicích a Vyklekách založena „Hospodářská družstva“ pro pojišťování hovězího dobytka.

Ani tento rok nebyl normální. Sotva zaseto, začalo pršet. Ve žních přšelo stále. Tím protáhly se žně až do 15. září, čehož u nás nikdy nebylo.

Ale za to narostlo všeho: obilí, píce, řepy i brambor. Brambory se sice kazily, ale zdravých zůstalo dosti.

Řepy bylo tolik, že ani se nesklidila. Ve dvoře v Běrunicích musilo se asi 100 měř řepy zaorati. Lidem byla nabízena míra řepy za 10 K, ale nechtěli jí.

Než přece bylo všeho tolik, že tíseň minulého roku byla téměř zažehnána.

1913

Obecní hospodářství v Běrunicích.

Hrozná a neutěšené poměry v obecním výboru zdejší za starosty Fr. Sodomu vyvrcholily v tom, že c. k. místodržitelství vyneseno svým ze dne 16. ledna 1913 rozpustilo obecní zastupitelstvo v obci.

Komisařem, jak správcem v obci, jmenovalo c. k. okr. hejtmánství v Poděbradech od toho dne k návrhu okresního výboru p. Dra. Frant. Pacátka, okresního tajemníka v Král. Městci.

Týmž hejtmánstvím jmenována i komise tříčlenná z pp. Břicha, Jandy a Mašindy, aby společně s vládní komisařem urovnala nepořádky v obci a provedla nové volby.

Dne 28. ledna 1913 přibyl do Běrunic pan okresní starosta V. Sodomu, místostarosta p. Fiala a tajemník p. Dr. Pácalt, aby dosavadnímu starostovi Fr. Sodomovi úřad starostenský odejmuli.

Nové volby provedeny byly 29. a 30. června, ale ač zcela správně, přece jen podán byl proti nim odpor podepsaný V. Králem, Sodomou a Mašindou.

Dne 15. září provedena volba představenstva, v níž zvolen starostou Václ. Procházka, č. 5, prvním radním Václav Pěnička, č. 105, druhým Vincenc Robovský, č. 12 a třetím Fr. Mašinda, č. 35.

V dubnu a květnu bylo velice pěkné a teplé počasí. V červnu padly kroupy a od té doby až do 11. července stále přšelo. Senoseč a sklizeň jetele valně tím trpěly.

Takové byly i žně obilné; přšelo stále, a lidé vozili obilí vlhké do stodol, takže zrno vlhké zatuchlo a nebylo prodejné.

Oprava farní budovy a chrámu Páně:

Dne 2. prosince 1912 komisionelně shledáno, že objekty Náboženské Matice v Běrunicích jsou ve stavu desolátním. Komisí navrženy opravy, jež však během provádění ukázaly se nedostatečnými a proto provedeny v daleko větším rozsahu.

Oprava chrámu Páně provedena hlavně zvenčí, oprava farní budovy uvnitř i zevně.

Vydáno bylo na materiálu a práce12.927,08 K,

Za dovoz a práci nádenickou1.383068 K

Úhrnem.....14.310.76 K

Veškeré práce prováděl stavitel Dvořák z Král. Městce, vesměs pěkně, důkladně a úhledně.